

Nr. 111.**GAMLE IDRETTSLEIKAR FOR VAKSNE OG UNGDOMAR. I.**

Denne spørjelista handlar om dei gamle idrettsleikane slik dei bar brukte før den moderne idrettsrørsla kom med sine øvingar. Lista tar sikte på å skaffa opplysningar om dei idrettsleikane som var kjende og brukte i bygda, korleis dei vart utførde og kva dei vart kalla. Lista vil også skaffa opplysningar om det sosiale miljøet der leikane gjekk for seg.

Tittelen viser at lista tar med berre leikar eller prøver for ungdom og vaksne. Det er tale om tre typar prøver: a) prøver som skal visa styrken, b) prøver som skal visa om ein er spretten og lett på foten, c) prøver som skal visa om ein er mjuk og ledig. Anten er det ei prøve på kven som er best av to personar eller lag (dra krokfing, dra tau), eller det er ein prøve som den einskilde kan freista seg på (lyfta stein). Alle balleikane, som var så mykje brukt og som også var eit slag idrettsleikar, er ikkje tatt med i denne lista.

Frå Sverige og Finland har vi mange opplysningar om slike leikar, Etnologiska Undersökningen ved Nordiska Museet har ved hjelp av fleire spørjelister samla eit stort tilfang om leikar, også idrettsleikar. Tilsvarande institusjonar i Uppsala, Lund og Göteborg har også eit stort tilfang om leikar, og det store oversiktsverket "Svenska folklekar och danser" av Carl-Herman Tillhagen og Nils Dencker byggjer på dette store materialet. I Finland er Miximilian Stejskal den som har gjort mest for studiet av idrettsleikar. Resultatet av sitt arbeid har han lagt fram i verket "Folklig idrott" (Helsingfors 1954).

I Noreg er svært lite blitt gjort med dette emnet. Einar Stoltenberg hadde store kunnskapar om dei gamle leikane og emna på ei utgreiing om dei, men han fekk ikkje gjort noko med den før han døydde. Også Gullik Kirkevoll har freista få til innsamling av opplysningar om idrettsleikane (jfr. A-Magasinet 22. aug. 1964). Gjennom listene våre vil vi gjera vårt til at opplysningane om dette viktige emnet vert så rike som mogeleg, og vi er glade for å få Dykkar hjelp til det.

Det har av fleire grunnar vore vanskeleg å laga ei liste som vi kunne vera heilt nøgde med. Ein vanske fylgjer av at det er tale om svært mange leikar eller styrkeprøver. Vi har ikkje hug til å spørja alt for generelt om desse leikane, for då kan hjelpesmannen vår lett kome til å gløyma ein leik eller to som vi gjerne ville ha opplysningar om. Vi vil derfor spørja presist om kvar einskild leik eller prøve, Men dermed vert lista i lengste laget, og vi må be om at De ber over med oss for det.

Vi må be om at De er svært nøgje når De skildrar korleis leiken eller prøva vert utført. Det ville vera gildt om De kunne teikna dei grep eller tak som er vanskelege å skildra med ord – det gjer ingen ting om teikninga ikkje vert flott.

Det er viktig for oss å få vita kven det var som dreiv med dei ymse leikane eller prøvene, om det var dei ukonfirmerte, dei som nyss var konfirmerte, den vaksne ugifte ungdomen eller dei gifte. Likeså må vi få vita når og kvar dei leika leiken eller utførte prøva. Det kunne nemleg vera ganske stor skilnad i så måte. Nokre leikar gjekk alltid for seg inne, andre berre ute i friluft, nokre berre ved juletider, andre på jonsokkvelden. Det er ikkje alltid det høver å spørja etter dette ved kvar leik eller prøve, derfor minner vi om det her.

Sume av leikane og prøvene har eit slag rituale med eit fast ordlag når ein baud opp motparten og når ein gav opp kampen eller spurte om motmannen gav seg. Ved sume leikar eller prøver fikk også den som vann og den som tapte, eit særleg namn. Vi ville gjerne De skulle gi opplysningar om det år det er aktuelt.

I. Miljøet og leikeplassen

1. Har det i bygda vore ein eller fleire stader ute i det fri der ungdomen kom saman til leik av ymse slag, også idrettsleikar?
2. Kva kalla dei ein slik stad (leikarvollen, skjemtarekra e.a.)?
3. Korleis låg denne staden til, og kven åtte grunnen?
4. Korleis hadde ungdomen fått rett til å bruka denne plassen, og var det sett visse vilkår for bruken?
5. Kva slag idrettsleikar var det dei oftast dreiv med på slike samlingsstader ute i det fri? – I svaret på dette spørsmålet er vi nøgd med namnet på idrettsleiken. Detaljert skildring av dei einskilte leikane vil det verte spurt etter seinare.

6. Var det berre dei ugifte konfirmerte ungdomane som kom saman til leik på slike samlingsstader, eller kunne også dei ukonfirmerte og dei gifte koma dit? Var det i så måte skilnad på menn og kvinner, og korleis var denne skilnaden? Dersom dei ukonfirmerte ikkje kunne koma, hadde dei då sin eigen samlingsplass?

7. Var det visse dagar i året då ein etter sedvane skulle koma saman til idrettsleikar på slike samlingsstader, og kva for dagar var i tilfelle det? Kva for idrettsleikar var det då dei dreiv med?

8. Er det kjent at det i eldre tid vart skipa til tevlingar i idrettsleikar, og korleis gjekk det då for seg? Vi vil gjerne få vita kven som tok initiativet til slike tevlingar og kven som organiserte dei, korleis dei vart gjort kjende for folk, kven som hadde høve til å vera med, om slike tevlingar helst skulle haldast på visse dagar, om det var individuell tevling eller lagtevling, kvafor øvingar dei tevla i, kva slag premiar dei hadde og korleis dei hadde fått tak i desse premiane. Var det fest etter tevlingane, og korleis gjekk det då for seg?

9. Er det kjent at det var idrettsleikar ved kyrkja etter gudstenesta? Kvar gjekk desse liekane i tilfelle for seg (på kyrkjebakken, ekserserplassen eller andre stader), og kva slag leikar var det då dei dreiv med? Var det slike idrettsleikar ved kyrkja kvar sundag eller berre visse helgedagar, og kva for helgedager var i tilfelle det?

10. Var det vanleg at ungdomen dreiv med idrettsleikar og styrkeprøver når dei kom saman innandørs? Kva for leikar var då mest populære?

11. Var det visse dagar eller høgtider i året då dei etter sedvanen skulle moroa seg med idrettsleikar når dei kom saman i lag innandørs? Kva for dagar eller høgtider var i tilfelle dette (julehelga)?

12. Var det då visse idrettsleikar som dei etter sedvanen skulle driva med når dei kom saman i slike lag? I tilfelle ikkje, kva for idrettsleikar var mest populære under slike samkomer?

13. Kunne eller skulle alle (ukonfirmerte, konfirmerte, og gifte kvinner og menn) vera med på leikane, eller var det berre visse grupper (t. d. konfirmerte ugifte menn) som kunne vera med?

II. Styrkeprøver

a. Individuelle

14. Er det kjent at ein ungdom måtte visa styrken sin for å verta godkjend som vaksen og fullverdig kar? Kva kalla dei ei slik prøve (karstykke)? Kva gjekk prøva ut på?
15. I mange bygder hadde dei ein eller fleire steinar som dei prøvde styrken sin på. Er det eller har det vore slike steinar i Dykkar bygd?
16. Kva kalla(r) dei i tilfelle desse steinane (lyft, lyftestein, karalyft, drengjalyft)?
17. Hadde (har) steinen eller steinane individuelle namn?
18. Kvar låg eller ligg dei? Dersom det har vore slike steinar som nå er borte, kvar har det då vorte av dei (nytta som veggfyll, i mur eller liknande)?
19. Var (er) dei runde eller kantete?
20. Kor mykje veg (vog) dei?
21. Er det kjent at dei på ein eller fleire gardar i bygda hadde den regelen at ingen fekk teneste der utan han greidde å lyfta lyftesteinen på garden? Var der gardar som hadde andre slike prøver før dei feste tenestefolk, og kva slag prøver var i tilfelle det?

Det var også andre tradisjonelle lyfteprøver som dei vaksne dreiv med. Vi tenkjer ikkje då på tilfeldige hendingar som kunne koma på under arbeid eller i samvær, men på faste prøver, der ein skulle lyfta ein viss ting, gjerne på ein sær måte. Det har vore mange slike prøver. Vi vil gjerne få opplysningar om tingen dei skulle lyfta og korleis dei skulle gjera det. Til hjelp for minnet skal vi nedanfor fortelja om nokre slike prøver:

22. Kornsekk. Prøve med kornsekk gjekk oftast for seg når dei var ved kverna, men kunne også verta aktuell under treskinga eller i andre høve. Prøva kunne vera så ymis: lyfta kornsekken etter mulen med ei hand, lyfta den frå golvet og opp p på rykken, bera ein eller fleire sekker (t.d. ein sekk i eller under kvar arm og ein på ryggen) eit visst stykke veg (t.d. opp trappa) o. l. Ei serleg prøve var å lyfta kornsekken med tennene: kravet kunne også vera å bera den slik eit

visst stykke veg, gjerne med ein sekk i eller under kvar arm attåt. Er slike prøver kjende frå Dykkar bygd, kvar og når heldt dei slike prøver og korleis gjekk dei for seg?

23. Tønne. Styrkeprøver kunne dei også gjera med tønner, t.d. lyfta eller bera tønna med fingerklypane eller i armane. Dei brukte sildetønner, potettønner o. a. til dette. Er slike prøver kjend frå Dykkar bygd, kvar og korleis gjekk dei for seg?

24. Smieste. Mange stader i Norden var det svært vanleg å prøva kreftene på smiesteet. Dette var vel mest vanleg i landsbyar og grender der dei hadde ein landsby- eller grendasmed, for då hadde dei alltid same lyftet. Prøva gjekk oftast ut på å sjå kor høgt ein kunne lyfta steet eller kor langt ein kunne bera det. Dei kunne også freista lyfta steet med ei hand etter fingerklypane. Kjenner De slike prøver frå Dykkar bygd, og korleis gjekk dei for seg?

25. Kjerrehjul. Eit par kjerrehjul med ås kunne dei lyfta med hendene eller med nakken. Ofte var prøva slik at dei tilslutt skulle kasta hjulparet bakover så langt dei kunne. Kjenner De til styrkeprøver med kjerrehjul i Dykkar bygd, og korleis gjekk dei for seg?

26. Lodd. Det har vore mange ulike lyfteprøver med lodd av ulik tyngd. Mest vanleg var det vel å freista lyfta loddet og halde det på strak arm. Det kunne dei også gjera med eit lodd i kvar hand. Dei kunne også ta eit lodd i handtaket, gjerne med handflata vend opp, og så vri handleden og dermed loddet slik at det først stod vassrett og så rett opp. Ei liknande prøve var å ta loddet i handtaket med ei hand og ”stempla” det mot veggen. Det var då svært fint om ein kunne setja den kanten av loddet som vende mot golvet, inn til veggen først. Ein kunne også lyfta lodd med hendene bak på ryggen. Svært vanleg var det å lyfta loddet med ein eller fleire fingrar. Ei særleg prøve var det då å lyfta loddet med strak finger eller ”med naglen” (fingertuppen) som kunne vera vend oppover eller nedover. Dei kunne også lyfta loddet med tommelfingeren og veslefingeren, anten så at dei greip om loddet med desse fingrane, eller så at dei fest eit snøre til loddet og lyfte det etter dette med desse fingrane. I staden for snøre kunne dei nytta ein krok som dei laga av hesteskosaum. Sjølv sagt kunne dei også lyfta lodd med tommel- og peikefingeren. Når dei lyfte lodd med kjepp, stakk dei ein enden av kjeppen inn under handtaket på loddet, krøkte langfingeren rundt kjeppen, la peikefingeren under den og vippte loddet opp. Ei særleg prøve var å slå i hop lodd, dei heldt då eit lodd i kvar hand på strak arm og førde dei mot kvarandre. Dersom de

kjenner styrkeprøver med lodd, må De gjera nøyge greie for framgangsmåten (grepet) og vekta på loddet.

27. Børse. Ei svært vanleg prøve var å ta munningen på børsa og lyfta den opp i vassrett stilling med strak arm. Kjenner De den prøva eller andre styrkeprøver med børse frå Dykkar bygd?

28. Jernstaur (-spett) kunne dei lyfta på same måten som børsa, med overgrep eller undergrep. Dei tok også stauren midt på med ei hand, lyfte den på strak arm eller lyfte den opp til aksla og freista så å strekkja armen opp så mange gonger som mogeleg, Jernstauren lyfte dei også med to hender, dei tok då i eine (tynnaste?) enden og vippta stauren opp til loddrett. Grepet kunne skifta: a) overgrep (handflata ned og hendene jamsides), b) overgrep med venstre handa til høgre for høgre handa, c) venstre handa tar undergrep (handflata opp), høgre handa går under venstre handa og tar overgrep tilvenstre for denne. Stundom la dei stauren på tommelfingernaglen og vippta den opp i vassrett stilling med andre handa. Dersom De kjenner slike eller andre styrkeprøver med jernstaur, vil vi gjerne få ei skildring av dei. Ver nøyge med skildringa av grepet.

29. Slegge. Denne lyfte dei med strak arm med over- eller undergrep yst på skaftet. Ofte lyfte dei slegga med bøygd arm og freista så å retta ut armen så mange gonger som mogeleg, Ei prøva som var mykje nytta, heitte å kysse slegga. Slegga stod då på golvet. Dei tok tak om skaftet med tommelfingeren vend opp, lyfte slegga til overarmen stod vassrett, vrei slegga frå seg til den stod loddrett med slegge hovudet opp og bøygde så armen til dei kunne nå sleggehovudet med munnen. Det heitte at ingen vart godven med slegga før han hadde gjort dette. Når dei skulle vri slegga, vrei dei handa utetter slik at tommelfingeren vende nedover, greip om sleggeskaftet (slegga stod på golvet eller marka) og vrei slegga rundt så den vart ståande på same staden (sleggehovudet slo ein sirkel). Kjenner De desse eller andre lyfteprøver med slegge?

30. Øks. Med øks kunne dei gjera ei prøve tilsvarande å kysse slegga. Dei skulle då kyssa økseeggen. Ei lyfteprøve gjorde dei slik: dei tok om økseskaftet med ei hand og slik at dei tre mellomste fingrane på kvar hand var under og tommelfingeren og veslefingeren ovanpå økseskaftet. Med dette taket skulle dei vri øksa loddrett med øsehovudet opp. Kjenner De dess eller andre lyfteprøver med øks?

31. Stol. Ei vanleg prøve var å lyfta ein stol. Oftast tok dei tak nedst på eine stolbeinet (eit av dei to fremste) og lyfte stolen på

strak arm. For å gjera det vanskeleg sette dei ein tallerken med vatn på stolen, og det var ikkje tillate å spilla noko av vatnet. Andre gonger lyfte dei stolen medan dei låg på magen på golvet med armane strekt framover. Dei greip også om ryggstøtet på stolen og lyfte den på strak arm slik, sidan kunne dei sjå kor mange gongar dei kunne bøygja og strekkja armen. Stundom la dei stolen på rygg, tok tak om det eine bakre beinet og freista vri stolen opp i ståande stilling. Dersom De kjenner desse eller andre lyfteprøver med stol, vil vi gjerne at De skal gjera nøgje greie for dei.

32. Er det kjent at dei slo ein kile (bløyg) inn i ein stor trekumme og så freista lyfta trekummen etter kilen med berre klypane?

33. Ei slik prøve, som i Norden har vorte kalla ”å reisa mast”, ”resa timberstock”, ”resa den døde” o.a., tykkjest ha vore kjend over store deler av Europa. Den går slik for seg: ein person legg seg ned på ryggen, en annan set seg skrevs over føtene hans, tar om leggen og lyfter (vippar) han opp i ståande stilling, den som ligg, skal gjera seg så stiv som mogeleg; han kan ha hendene inntil sida, over brystet, under nakken eller strekte oppover. Er prøva kjend i Dykkar bygd, kva kalla dei den der, og korleis vart den utført?

34. Ein person legg seg ned på marka eller golvet og gjer seg så stiv som mogeleg. Ein annan tar tak under nakken hans og freistar å lyfta (vippa) han opp i ståande stilling. Kjenner De denne prøva i Dykkar bygd? Kva kalla(r) dei den i tilfelle (lyfta stokk)? Kva kalla dei den liggjande personen dersom han ikkje greidde å halda seg strak (faldekniven)? Kva kalla dei han dersom han greidde det?

35. Ei prøve var slik: ein person legg seg ned med armane strekte bakover langs marka eller golvet og handflaten opp. Ein annan person steller seg p på hendene hans, og den første personen skal så freista lyfta den andre. – Det var fleire variantar av denne prøva. Er ein eller fleire av desse kjende i Dykkar bygd? Gjer i så fald nøgje greie for korleis prøva eller prøvene vart utførte. Kva vart den (dei) kalla (prøva styrken)?

36. Ei anna lyfteprøve gjekk ut på å lyfta ein person som sat samankropan på golvet eller marka. Det var fleire variantar av denne også. Dersom prøva (ein eller fleire variantar) er kjend i Dykkar bygd, gjer då nøgje greie for korleis den (dei) vart utførte og kva prøva vart kalla. Ein variant gjekk ut på at ein skulle lyfta med nakken. Kjenner De den, korleis vart den utført og kva vart den kalla?

37. Ein person legg seg ned på magen. Ein annan person legg seg oppå han, smøygjer armane under hans og knepper hendene over nakken hans. Den som ligg under, skal så freista reisa seg medan den øvste freistar å hindra dette ved å pressa ned nakken hans. Kjenner De denne prøva, og kva vart den kalla?

38. Ein person legg seg ned på magen. To andre set seg, ein på kvar side av han med føtene over ryggen eller akslene hans; dei tar kvarandre i føtene. Den som ligg under, skal nå freista å reisa seg med dei to på ryggen eller akslene. Er denne prøva kjend i Dykkar bygd, korleis vert den utført, og kva vert den kalla (bera kløv, bera saltsekker)?

39. Dersom De kjenner andre individuelle lyfteprøver enn dei som er nemnde her, gjer då nøyge greie for korleis dei vart utførte og kva dei vart kalla. Vi vil også gjerne få vita kven som utførte dei og som dei vart utførte berre under særlege omstende, t. d. julegilde, ved bålet jonsokafta eller liknande.

40. Var det vanleg at dei øvde seg i armgang? Kven var det som gjorde dette (berre gutane, dei aller yngste ungdomane, all ungdomen), kvar gjorde dei det, og var det visse reglar som dei måtte fylgja (straks eller bøygde armar)? Kva kalla dei dette?

41. Var det vanleg at dei øvde seg i å lyfta seg sjølv etter armane? Kven var det som dreiv med dette (berre barn, barn og vaksne eller berre vaksne)? Kva kalla dei dette, og var det visse reglar som dei måtte fylgja?

42. Var den øvinga vanleg: ein person heng etter armane i ei stong, bøygjer kroppen opp og let den gli over stanga slik at han vert liggjande på magen oppå denne? Er det kjent at dei gjorde dette "under" ein stige som stod mot ein vegg? Kva kalla dei denne øvinga?

43. Var denne øvinga vanleg: ein person heng i ei stong etter armane, bøygjer opp føtene og kroppen og smøygjer den mellom stonga og armane? Kva kalla dei denne øvinga (flå katt, træ nåla)? Er det kjent at dei gjorde den "under" ein stige som stod mot ein vegg? Var det visse reglar som ein måtte fylgja, t.d. tøygja seg så langt ned på "baksida" at ein kjem ned i bakken med tærne og så gå same vegen tilbake?

44. Var det vanleg at dei øvde seg i å liggja på magen og lyfta seg opp og ned etter armane med strak kropp? Kva kalla dei i tilfelle dette, og var det visse reglar som dei måtte fylgja?

45. Var det vanleg at dei øvde seg i å hengja etter knærne? Kva kalla dei i tilfelle dette, kven var det som gjorde det (berre dei aller yngste eller all ungdomen), kvar gjorde dei det, og hadde dei særlege reglar som dei måtte fylgja?

b. Styrkeprøve mellom to

Ei svært vanleg styrkeprøve mellom to var å ta ryggtak. Det var og er ein leik eller prøve som tykkjest vera spreidd over heile verda. Men det var og er mange variantar og ulike reglar for denne prøva.

47. I Norden tykkjest det vera mest vanleg at to personar tar tak om livet på kvarandre, og kvar av dei freistar så å bryta eller klemma motmannen sin ned, Var og er denne prøva vanleg i Dykkar bygd, og kva kalla(r) dei den (ta ryggtak, ta tak, brytast, prøva styrken)?

48. Var det faste reglar for korleis taket skulle vera?

49. Kva skulle til for å avgjera at dei eine hadde vunne (at han greidde å pressa akslene til motmannen sin i golvet eller bakken og halda han slik ei viss tid)?

50. Var det visse knep som dei ikkje hadde lov å nytta, t.d. å pressa fingerknokane inn i ryggen på motmannen, setja eine foten bak eller kring føtene hans e.a.? Kva kalla dei slike knep (krokfot), kjerringkrok), og kva kalla dei ein person som nytta slike knep?

51. Kven var det som prøvde seg i ryggtak (berre dei ukonfirmerte, både konfirmerte og ukonfirmerte eller berre den vaksne ungdomen)?

52. Vart det skipa til tevlingar i ryggtak? Kven sto i tilfelle for desse tevlingane? Kvar og når gjekk dei for seg?

53. Hende det at to personar prøvde styrken sin ved å ta om kvarandre og freista riva eller slengja kvarandre i bakken? Kva kalla dei i tilfelle dette (slengjast?), kva for reglar galdt både for ærleg framferd og når dei skulle avgjera kven som hadde vunne, og kven var det som dreiv med slike prøver (berre ukonfirmerte, berre konfirmerte eller begge desse gruppene)?

54. Var det tilsvarande prøver, men med andre tak, t.d. overarmen eller handlenden? Dersom så er, gjer då nøgje greie for taket og for dei reglar som galdt for prøva. Kva kalla dei prøva?

Mange stader hende det at dei avgjorde ein slik prøve ved at ein av karane tok tak i motmannen, lyfte han opp frå bakken og kasta seg sjølv bakover slik at motmannen slo kollbøtte og vart liggjande på rygg. Kjenner De dette kastet frå Dykkar bygd, kva kalla dei det og korleis var taket dei tok?

56. Ein prøve går ut på at motmennene står breibeint med sida vend mot kvarandre og med høgrefoten inntil motmannens; alle fire føtene står på line. Dei tar så vanleg nevetak i kvarandre med høgre handa, og kvar skal så freista få motmannen ut av jamvekt. Er denne leiken eller prøva kjent frå Dykkar bygd, og kva kalla dei den i tilfelle? Kven var det som dreiv med slikt, og når gjorde dei det?

57. Kjenner De ein liknande leik eller prøve der motmennene ikkje tok fast tak i kvarandre, men skulle freista nappa, riva eller skuva kvarandre over ende eller ut av stilling? Kva kalla dei den prøva?

58. Kunne styrkeprøva gå ut på å skuva motmannen framfor seg? Kva kalla dei denne prøva, og korleis var taket dei då tok?

59. To karar kunne leggja høgre handa ved sida av kvarandre på bordet og så freista skuva handa til motmannen ut av stilling. Kjenner De den prøva, kva kalla dei den i tilfelle og kva reglar galdt for den?

60. Kjenner De ein styrkeprøve som mange kallar å vri eller bryta handbak? Kva kallar dei den i Dykkar bygd, og korleis vert den utført? Kven var (er) det som vrei (vrid) handbak, og når gjorde (gjer) dei det?

61. Ein tilsvarande prøve heitte å bryta tommelfinger. Kjenner De den frå Dykkar bygd, kva kalla dei den og korleis vart den utført? Kven var det som braut tommelfinger, og når gjorde dei det?

62. Kunne to karar prøva styrken sin ved å vri på ein kjepp? Kva kalla dei i tilfelle denne prøva, korleis, av kven og når vart den utført?

63. Det var og er ein vanleg leik med barn at den vaksne knyter neven og barnet så freistar få den opp. Kjenner De til at dette har vorte gjort som styrkeprøve mellom vaksne? Kva kalla dei i tilfelle denne prøva, når var det dei leika seg med den, og kva for reglar måtte dei då fylgja?

64. Er det kjent at dei i eldre tid dreiv med boksing? Når og kvar gjorde dei det, og kva for reglar måtte dei då fylgja?

65. Dragkampen har vore ein svært vanleg styrkeprøve, og den mest vanlege prøva av dette slaget er å dra krokfing. Vi går ut frå at dei har leika seg med å dra krokfing i Dykkar bygd også, men vi vil gjerne

vita korleis dei har gjort det, - det har nemleg vore svært mange variasjonar. Det vanlegaste var at dei drog med langfingeren, men dei kunne også dra med dei andre fingrane og med fleire fingrar samtidig. Dei kunne også dra ved hjelp av ein ring eller eit eller anne materiale (vidje, lær, snøre, tau, jerntråd, til og med felestreng er nemnd). Prøva kunne gå ut på å dra motmannen ut av stilling eller å dra til fingeren hans retta seg ut; i siste tilfelle sat dei to karane på kvar si side av eit bord e. l. Det var også faste reglar for framgangsmåten dersom ein stor, tung kar skulle dra med ein som var liten og lett; likså var det reglar for rett og urett. de må vera gild å gjera nøgje greie for dei ulike framgangsmåtar, nemn og reglar som vart nytta i Dykkar bygd når dei drog krokfing.

66. Kjenner De frå Dykkar bygd ein styrkeprøve der to karar stod eller sat vende mot kvarandre og drog med heile handa? Korleis var då taket dei hadde, og hadde dei nok feste for føtene? Kva kalla dei denne prøva (dra sjømannshanske)?

67. Svært vanleg var det at to karar sat vende mot kvarandre og drog med begge hender i ein ring eller ein kjepp. Føtene kunne vera plassert på ymis vis: mot kvarandre, mot ein benk eller eit anna feste. Formålet var å dra motmannen ut av stilling. Kjenner De denne eller liknande prøver fr på Dykkare bygd? Kva vart desse prøvene kalla (dra hank, dra kavl e. a.)? Kven var det som dreiv med slikt, og når gjorde dei det?

68. Kjenner De liknande prøver der ein person drog mot fleire som sat ved sida av kvarandre? Kva kalla dei i tilfelle denne prøva og korleis vart den utført?

69. Kjenner De ein prøve der to eller fleire sat ved sida av kvarandre og drog i ein stokk mot eit like stort lag som også sat jamsides? Kva vart i tilfelle denne prøva kalla og korleis vart den utført?

70. På folkefestar ute er det i dag svært vanleg med dragkamp i tau eller trosse; personane på kvart lag står då etter kvarandre. Var slik dragkamp nytta også i eldre tid, kva kalla dei den då og korleis var den utført?

71. Kjenner De ein leik som er slik: fleire personar stiller seg opp på rekkje etter kvarandre og tar tak om livet på føremannen; den fremste tar tak kring eit tre eller ein stolpe. Dei drar så, og den som først slepper taket, går ut av leiken. Slik held dei på til det berre er ein att. Kva kallar dei i tilfelle denne leiken, kven var det som dreiv med den og når var det dei gjorde det?

72. Var det vanleg at to karar tok tak med ei hand i ein slett stokk, ei tynn, flat stikke, ein kloss, snusdåse eller liknande og drog? Kva kalla dei ein slik prøve, og korleis vart den utført?

73. Denne prøva tykkjest ha vore kjend over store deler av Europa: to karar ligg på bakken på alle fire med hovudet vendt mot kvarandre. Ein ring av tau, reip e. l. går kring nakken deira. Kvar skal freista gå bakover og dra den andre med seg. Kjenner De denne prøva frå Dykkar bygd, og kva vart den i tilfelle kalla (dra kattestrupe)? Når var det dei dreiv med den, og kven var det som gjorde det?

74. Denne prøva har vore kjend iallfall i store deler av Norden: to karar legg seg ned på alle fire, med bakenden mot kvarandre. To andre legg seg på rygg oppå dei med hovudet mot kvarandre og tar tak i kvarandre med hendene eller armkroken; føtene fester dei rundt halsen pp "undermannen" sin. Han skal så freista krabba framover og dra dei to andre med seg. Kjenner De denne prøva eller leiken frå Dykkar bygd? Korleis vart den i tilfelle utført, og kva vart den kalla (dra okse, temja stutar)? Når var det dei leika den?

75. Var det vanleg at dei øvde seg i å kasta og freista finna ut kven som var best i dette? Kva var det dei i tilfelle kasta med (stein – store eller små – ball, snøball, store stokkar e. a.)? Galdt det om å kasta langt eller å treffa eit mål eller begge delar? Var det visse reglar som dei måtte fylgja, t. d. når det galdt måten å kasta på? Kven var det som dreiv med slike øvingar, dei aller yngste ungdomane eller all ungdomen?

c. Prøver på om ein var både sterk og hard

76. Ein slik prøve var å knokast eller slå knoke: to personar knytte neven og slo knokane mot kvarandre, anten begge frå sida eller den eine nedover og den andre oppover. Dei kunne også slå kvar sin gong mot bordkanten, dørkarmen eller noko liknande. Kjenner De denne prøva frå Dykkar bygd, og kva vart den i tilfelle kalla? Kven var det som dreiv med slikt?

77. Sume prøvde seg med å slå knyttneven i bordet så det vart merke etter knokakne i bordplata. Andre slo til ein mynt som låg på bordet slik at det vart merke etter den; dei kunne då slå beint på mynten eller på ei plate som var lagt oppå den. Dersom De kjenner slike prøver frå Dykkar bygd, fortel så nøgje om korleis dei vart utførte, kva dei vart kalla og kven som dreiv med slike prøver.

78. Kjenner De til at nokon freista slå inn spikrar eller trenaglar med handa? Fortel i så fall kven som gjorde dette og korleis dei bar seg åt.
79. Sume prøvde muskelstyrken og -storleiken ved å binda eit band t. d. kring overarmen og så freista sprengja bandet med muskelen. Kjenner De denne prøva frå Dykkar bygd, og kva vart den i tilfelle kalla?
80. Sume prøvde kor hard muskelen var ved å strama muskelen på overarmen og sleppa ein kniv ned på den med odden først. Muskelen burde då vera så hard at kniven spratt oppatt utan å gjera skade. Kjenner De den prøva frå Dykkar bygd, kva vart den i tilfelle kalla, og galdt det særlege reglar for den?
81. Sume stader prøvde dei kven som lengst kunne halda ut lyrefikar eller slag i brystet, mellomgolvet eller andre stader, Kjenner De slike prøver frå Dykkar bygd?
82. Ei prøva var slik: ein person stiller seg med panna inn mot veggen. Ein annan person står bak, tar tak i øyrene hans og freistar dra hovudet hans bort frå veggen. Kjenner De denne eller liknande prøver frå Dykkar bygd?
83. Ei prøve på om ein var hard og kunne halda ut smerte var slik: dei knytte ein sytråd til ein leist, støvel eller anna som låg på golvet. Tråden vart lagd over nakken til ein person og i nesten rett vinkel bort til ein annan person. Denne drog så leisten, evt. støvelen, til seg. Sumtid nytta dei ulltråd, men la den over øyrene. Kjenner De denne eller liknande prøver frå Dykkar bygd? Kva kalla dei i tilfelle prøva, og korleis vart den utført?
84. Kjenner De andre prøver på om ein var hard og kunne tåla smerte? Gjer i så fall nøgje greie for korleis prøva vart utført, kva den vart kalla, kven som dreiv med slike prøver og når dei gjorde det.
85. Er det tradisjon om særleg sterke karar frå Dykkar bygd eller frå grannebygdene? Vi vil i så fall gjerne få biografiske opplysningar om desse sterke karane, liksom opplysningar som viser styrken deira.
86. Er det tradisjon om personar som sleit seg helselause på slike styrkeprøver? Vi vil gjerne få vita korleis dette gjekk for seg og kva lagnad dei fekk seinare.